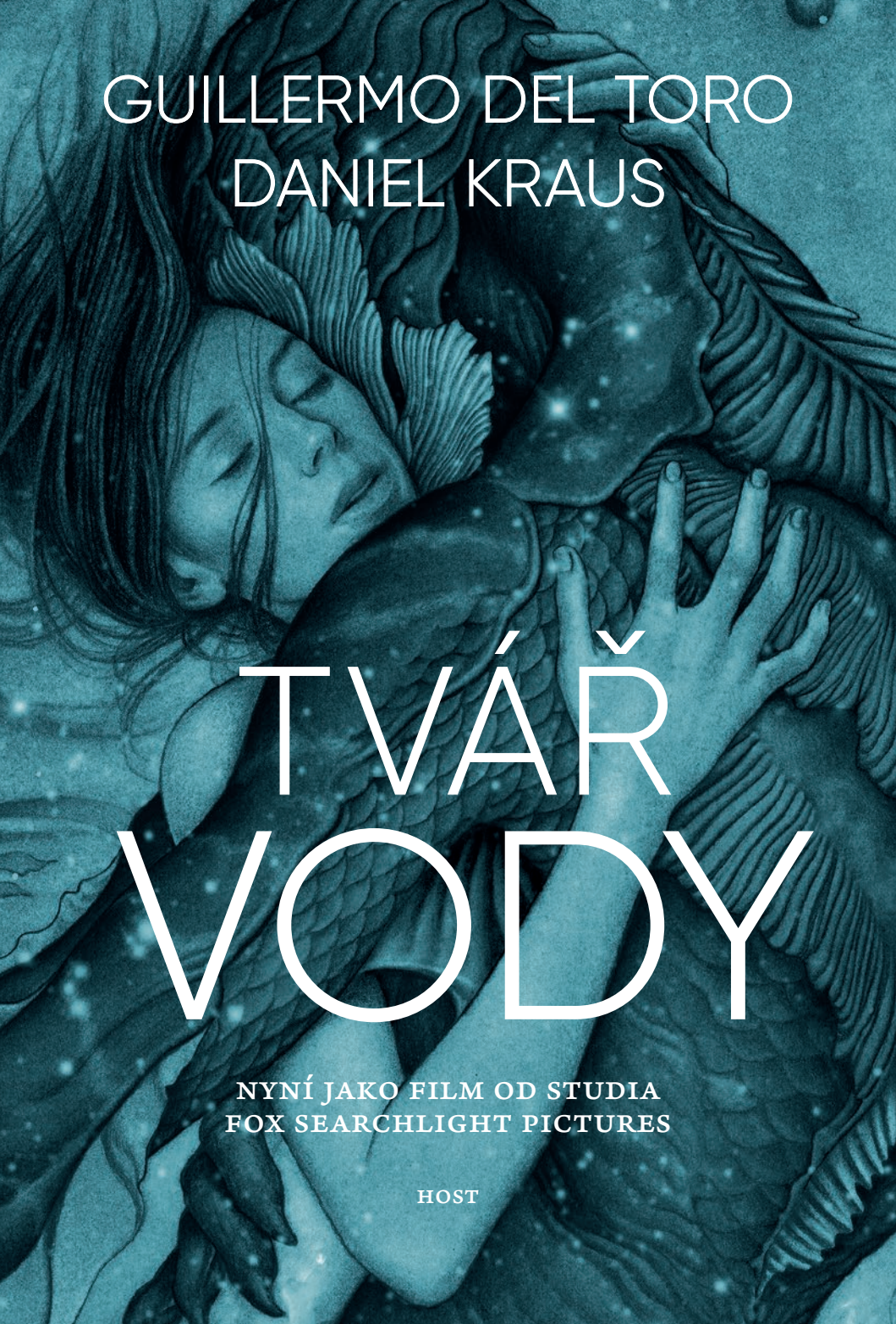

GUILLERMO DEL TORO
DANIEL KRAUS

TVÁŘ VODY

NYNÍ JAKO FILM OD STUDIA
FOX SEARCHLIGHT PICTURES

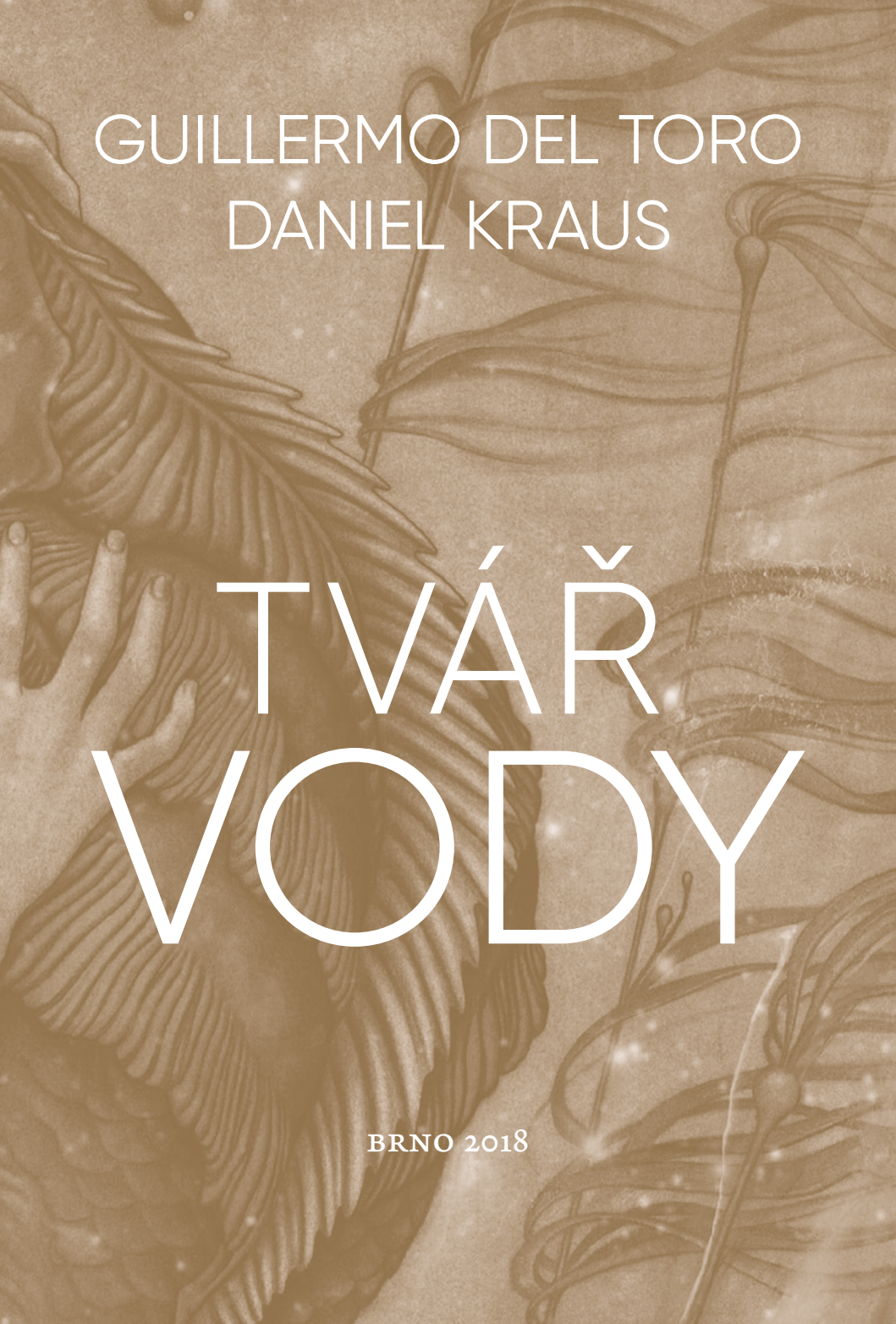
HOST

TVÁŘ VODY

GUILLERMO DEL TORO
DANIEL KRAUS

GUILLERMO DEL TORO
DANIEL KRAUS

TVÁŘ
VODY

BRNO 2018

The Shape of Water

Text © 2018 by Necropolis, Inc.

Illustrations © 2018 by James Jean

Cover design by Patrick Collins

Published by arrangement with Feiwei & Friends,
an imprint of Macmillan Publishing Group, LLC

All rights reserved

Translation © Filip Drlík, 2018

Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2018 (elektronické vydání)

ISBN 978-80-7577-486-6 (Formát PDF)

ISBN 978-80-7577-487-3 (Formát ePub)

ISBN 978-80-7577-488-0 (Formát MobiPocket)

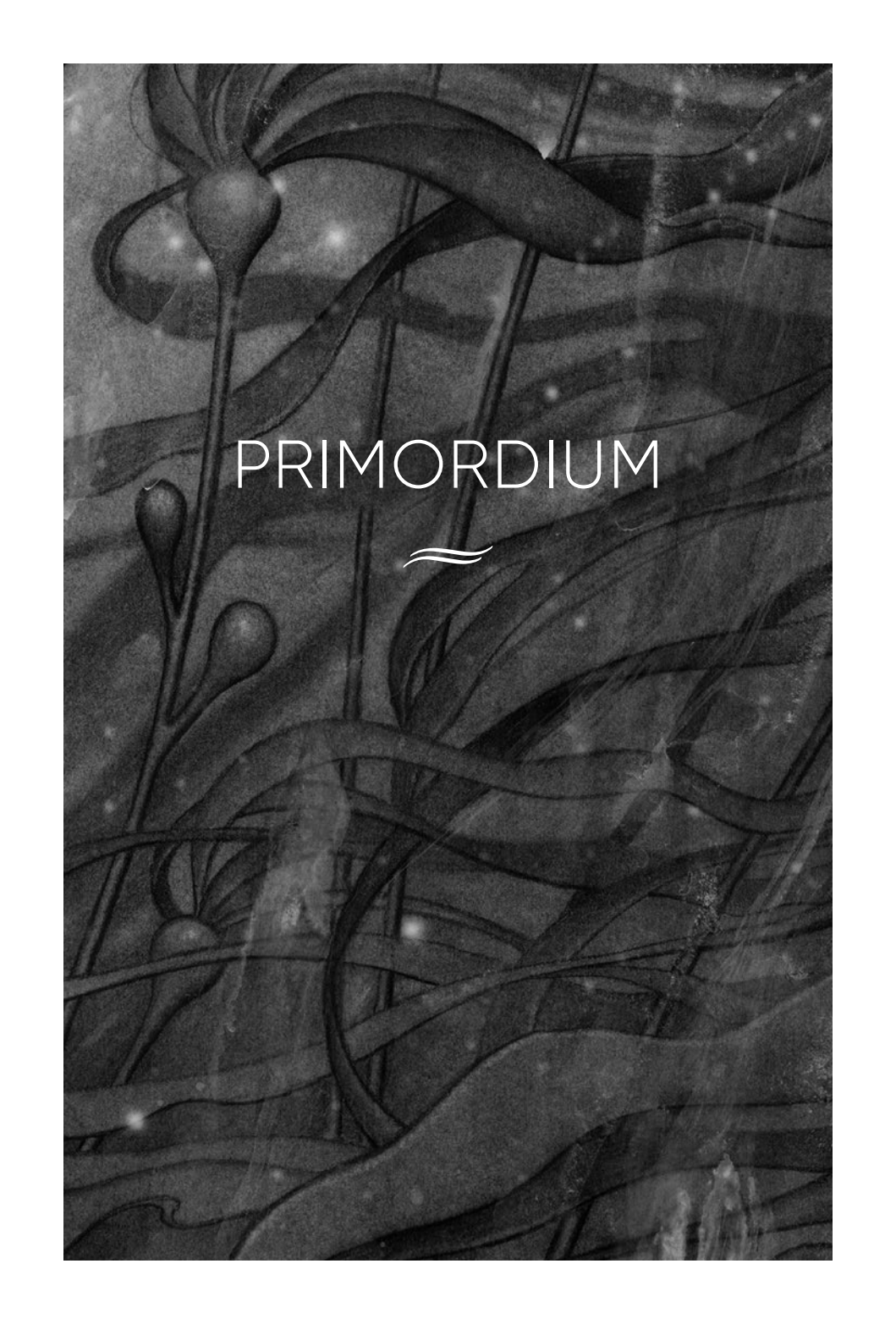
*Věnováno lásce,
všem jejím formám a tvářím.*

*Neboť smrt bude letmá jako padající voda
a letmá jako padající květ či list,
letmá jako vdechnutý a vydechnutý vzduch;
proto tak přirozený, tak letmý, má lásko, je i žal.*

CONRAD AIKEN

*Nesejde na tom, jestli je voda studená, nebo teplá,
když se jí stejně musíte probrodit.*

PIERRE TEILHARD DE CHARDIN

PRIMORDIUM

1

Richard Strickland si čte rozkaz od generála Hoyta. Nachází se ve výšce téměř tři tisíce pět set metrů nad mořem. Poryvy větru narážejí do dvoumotorového letounu jako pěsti boxera. Poslední úsek cesty z Orlanda přes Caracas a Bogotu do Pijuayalu, do kloubů pěsti tvořené Peru, Kolumbií a Brazílií. Rozkaz je velice stručný a plný začerněných pasází. Úsečnou vojenskou poezií se v něm vysvětluje legenda o Bohu pralesa. Brazilci mu říkají Deus Brânquia. Hoyt dal Stricklandovi za úkol doprovodit najaté lovce. Pomocť jim chytit tu věc, ať už je to cokoli, a dopravit to do Ameriky.

Strickland se nemůže dočkat, až to bude mít za sebou. Bude to jeho poslední mise pro generála Hoyta. Tím si je jistý. Práce, kterou pod Hoytovým velením odvedl v Koreji, ho ke generálovi připoutala na dvanáct let. Jejich vztah stojí na vydírání a Strickland se z něj chce vymanit. Dokončí svůj úkol, zatím největší ze všech, a bude mít dost peněz, aby se vykoupil z Hoytova područí. Potom se bude moci vrátit domů do Orlanda k Lainie a dětem, Timmymu a Tammy. Konečně bude manželem a otcem, kterým kvůli špinavé práci pro Hoyta nikdy být nemohl. Stane se úplně novým člověkem. Bude svobodný.

Vrátí se v myšlenkách k rozkazu. Přepne svou mysl a vidí svět jako voják. Tihle dojebaní chudáci v posrané Jižní Americe. Za jejich chudobu nemůže zaostalé zemědělství. Jistěže ne. Může za ni

Žabernatý bůh, kterému se nelíbí, jak spravují prales. Instrukce jsou rozmazané, protože střechou letounu prosakuje voda. Otře papír o kalhoty. Píše se v něm, že americká armáda je přesvědčena, že schopnosti Deuse Brânquii bude možné využít pro vojenské účely. Strickland má za úkol jednat „v zájmu Spojených států“ a „motivovat“ jednotku, jak píše Hoyt. S jeho teoriemi o motivaci se Strickland seznámil velice dobře, zažil je na vlastní kůži.

Mysli na Lainie. Nebo raději ne, vzhledem k tomu, co možná bude muset udělat.

Pilotovy nadávky v portugalštině jsou na místě. Přistání je ořesný zážitek. Ranvej někdo vysekal přímo uprostřed pralesa. Strickland se vypotácí z letounu a zjistí, že horko venku je viditelný plující oblak. Kolumbijec v tričku Brooklyn Dodgers a havajských šortkách na něj mává a ukazuje na pickup. Holčička v dodávce trefí Stricklanda do hlavy banánem, ale jemu je příliš zle od žaludku na to, aby zareagoval. Kolumbijec ho veze do města sestávajícího ze tří čtvercových plácků, kde rachotí pojízdné dřevěné stánky s ovocem a postávají bosé děti s vypouklými bříšky. Strickland si projde krámky a bez přemýšlení si koupí zapalovač, repelent, uzavíratelné plastové sáčky a pudr na nohy. Z desek pultu, na který pokládá pesos, odkapávají slzy vlhkosti.

V letadle si pročítal knížečku portugalské konverzace. „*Você viu Deus Brânquia?*“

Trhovci se smějí a přejíždějí si přitom prsty přes krk. Strickland vůbec nerozumí. Ze všech je cítit ostrý, ocelový zápach, jako z čerstvě zabitého dobytka. Strickland odchází po asfaltové cestě, která se mu roztéká pod botami, a všimne si, že se v černé břevce zmítá morče. Umírá, pomalu. Jeho kosti zblednou a zaboří se do asfaltu. Je to nejhezčí cesta, jakou Strickland v příštím roce a půl uvidí.

Na nočním stolku se začne otřásat budík. Elisa ani neotevře oči a nahmatá ledově chladnou páčku. Předtím měla hluboký, měkký a hřejivý sen a chce se do něj vrátit, ještě na jednu sžíravou minutu. Ale sen nejde zachytit vědomým pronásledováním, vždy unikne. Byla v něm voda, tmavá voda — víc si nepamatuje. Celé hektolitry se tlačily na Elisy ze všech stran, ale ona se neutopila. Ve skutečnosti v ní dýchala lépe než tady, v bdělém životě, ve vzdušných pokojích, s levným jídlem a praskající elektřinou.

O patro níž zaznějí hlučné tuby a nějaká žena vykřikne. Elisa si povzdechne do polštáře. Je pátek a v nonstop kině Arcade Cinema Marquee přímo pod jejím bytem promítají nový film. To znamená, že bude muset do svého probouzecího rituálu začlenit nové dialogy, zvukové efekty a hudební úryvky. Pokud nechce mít z těch neustálých šoků zástavu srdce. Teď se ozývají trubky; teď jsou to davy hulákajících lidí. Otevře oči. Jako první uvidí ručičky ukazující půl jedenácté večer a potom záblesky z filmového projektoru pronikající skrz podlahu a obarvující chuchvalce prachu do odstínů Technicoloru.

Posadí se a opře se rameny o chladnou stěnu. Proč je vzduch cítit kakaem? Zvláštní vůni doprovází nepříjemný hluk — hasičská stříkačka severovýchodně od Pattersonova parku. Elisa spustí nohy na studenou podlahu a dívá se, jak se světlo z projektoru proměňuje a mihotá. Nový film je alespoň jasnější než ten předchozí, černobílý snímek *Karneval duší*. Pestré barvy kolem jejích nohou ji vracejí do snových představ — má peníze, má jich hodně a plazící se obchodníci jí nazouvají nekonečnou řadu barevných střevíčků. Jste velmi okouzlující, slečno. Panečku, v takových střevíčkách dobudete celý svět.

Jenže místo toho svět dobyl ji. Laciné tretky z garážových výprodejů pověšené na stěnách nikdy nezakryjí dřevo prožrané termity ani ji nezbaví švábů, kteří se rozutečou do všech koutů,

jakmile se v pokoji rozsvítí. Rozhodne se nebrat je na vědomí. Je to její jediná naděje, jak přečkat noc, další den a celý následující život. Dojde do kuchyňského kouta, nastaví minutku, dá do hrnce s vodou tři vejce a pokračuje do koupelny.

Elisa se vždycky jenom koupe. Při napouštění vody ze sebe stáhne noční košili. Ženy v práci nechávají na stolcích v kantýně časopisy a Elisa se v mnoha člancích dočetla, jaké by její tělo mělo mít míry. Ale boky ani prsa se nemohou vyrovnat vystoupplým růžovým keloidním jizvám po obou stranách jejího krku. Předklání se tak dlouho, dokud se holým ramenem nedotkne skla. Každá jizva měří deset centimetrů a táhne se od krčních tepen až k hrtnu. Zvuk sirény se přibližuje; Elisa celý život, třicet tři let, žila v Baltimoru a dokáže poznat, že hasiči jedou po Broadwayi. I jizvy na jejím krku jsou silniční mapa, nebo ne? Vzpomínka na místa, na která by nejraději zapomněla.

Když se její uši octnou pod vodou, zvuky kina zesílí. *Zemřít pro Kemóše*, křičí dívka ve filmu, *znamená žít navždy!* Elisa netuší, jestli větu slyšela správně. Nechává si prokluzovat kousek mýdla mezi dlaněmi a vychutnává si pocit, že je mokřejší než voda, je tak kluzká, že může proříznout hladinu jako ryba. Tlačí se na ni dozvuky příjemného snu, doléhají těžce jako tělo muže. Je to nečekaná, nesmírně erotická chvíle; zabruslí namydlenými prsty mezi stehna. S muži randila, souložila s nimi. Ale naposledy před lety. Muž potká němou ženu a využije ji. Nikdy se nestalo, že by si s ní na schůzce chtěl nějaký muž povídat. Jen ji popadli a vzali si ji, jako by — nemá jako zvíře — zvíře skutečně byla. Takhle je to lepší. Muž ze sna je sice mlhavý, ale pořád lepší.

Ale už cinkylink cinká minutka, ten pekelný upištěný krám. Elisa sebou trhne, až voda vyšpláchne z vany. Cítí se trapně, přestože je sama. Postaví se a z lesklých nohou jí stéká voda. Zahalí se do županu a rozechvělá zimou doběhne bosky do kuchyně, kde vypne sporák a přijme špatnou zprávu na budíku: 11.07. Kde ztratila tolik času? Vezme si první nahodilou podprsenku, zapne

první nahodilou blůzu a uhladí první nahodilou sukni. Ve snu si připadala tak bouřlivě živá, ale teď je stejně netečná jako vejce chladnoucí na talíři. V ložnici je sice zrcadlo, ale ona se rozhodne do něj nepodívat, aby se jí nepotvrdilo zlé tušení, že je neviditelná.

3

Jakmile Strickland najde na stanoveném místě patnáctimetrovou loď, vytáhne nový zapalovač a spálí Hoytův rozkaz. Obvyklý operační postup. Pomyslí si, že když je teď papír celý černý, je celý text cenzurovaný. Loď, stejně jako všechno ostatní, na co tady narazil, uráží jeho vojenské standardy. Je to hromada šrotu pospojovaná šrotem. Komín je záplatovaný rozklepaným plechem. Pneumatiky na bocích lodi vypadají splaskle. Jediné přístřeší na palubě zajišťuje plachta napnutá mezi čtyřmi tyčemi. Bude horko. To je dobře. Spálí se tak mučivé myšlenky na Lainie; na jejich chladný, čistý domov; na šepot floridských palem. Vyburcuje jeho mozek k zuřivosti, kterou si takováhle mise výslovně žádá.

Mezi prkny mola šplouchá špinavá hnědá voda. Někteří členové posádky jsou bílí, jiní opálení, jiní rudohnědí. Někteří mají pomalovanou kůži a piercing. Všichni při nakládání mokrých beden přecházejí po prkně, které se pod jejich váhou výhrůžně prohýbá. Strickland jde za nimi a dojde až k trupu s nápisem *Josefina*. Malá okénka odhalují podpalubí, které je v katastrofálním stavu, s kajutou velkou tak akorát pro kapitána. I samotné slovo *kapitán* ho rozčiluje. Jediným kapitánem je tu Hoyt a Strickland ho pouze zastupuje. Nemá ani trochu náladu na slaboduché lodivody, kteří si myslí, že tomu velí.

Najde kapitána, brýlatého Mexičana s bílými vousy, v bílé košili, bílých kalhotách a bílém slamáku, což má podle všeho poukazovat na jeho zámožnost. Vykřikne: „Pane Stricklande!“ a Strickland

má pocit, jako kdyby se přenesl do znělky seriálu *Looney Tunes*, na který se dívá jeho syn. *Pááánéé Stríklané!* Kapitánovo jméno se našprtal nazpaměť už někde nad Haiti — Raúl Romo Zavala Henríquez. Dokonale na něj sedí, začíná dobře, a potom narůstá do pompézní nabubřelosti.

„Podívejte! *Escocés a puros cubanos* jen pro vás, přáteli.“ Henríquez mu podá doutník, sám si jeden zapálí a naplní dvě sklenice skotskou. Strickland má profesionální výcvik a běžně při práci nepije, ale rozhodne se Henríquezovi dopřát přípitek. „Připíjím na *la aventura magnífica!*“ Napijí se a Strickland v duchu přiznává, že je to příjemné. Alespoň na malou chvíli zapomene na hrozivý stín generála Hoyta a na to, jakou budoucnost Stricklandovi uchystal, kdyby se mu nepodařilo „namotivovat“ Henríqueze. Pár minut od polknutí skotské se žár v jeho vnitřnostech vyrovná žáru přalesa.

Henríquez je člověk, který strávil vyfukováním kroužků kouře až moc času — jsou dokonalé.

„Jen kuřte, pijte a vychutnávejte! Na dlouhou dobu to bude jediný přepych, který si budete moct dopřát. Je dobře, že jste dorazil včas, pane Stricklande. *Josefina* se už nemůže dočkat, až vypluje. Stejně jako Amazonie na nikoho nečeká.“ Stricklandovi se nelíbí Henríquezovy náznaky. Položí sklenici a zahledí se před sebe. Henríquez se zasměje a zatleská. „Tak je to správně. Lidi jako my, pionýři Sertãa, nemusí dávat najevo nadšení. *Los brasileiros* si pro nás i vymysleli jméno: *sertanista*. Zní dobře, sí? Rozproudí člověku krev v žilách.“

Henríquez mu popisuje s nezáživnými podrobnostmi svou cestu na základnu Instituto de Biologia Marítima. Tvrdí, že přenášel — svýma vlastníma *dos manos!* — fosilie ve vápenci, které odpovídaly popisům Deuse Bránquii. Vědci fosilie datují do období devonu. Věděl jste, pááánéé Stríklané, že to je útvar paleozoika? Henríquez pak zanotuje, že právě to přitahuje lidi, jako jsou oni, do Amazonie. Kde dosud přetrvává primitivní způsob života.

Kde by člověk mohl listovat nazpět v kalendáři a dotknout se nedotknutelného.

Strickland počká hodinu, než se zeptá. „Dostal jste mapu?“

Henríquez zhasí cigaretu a při pohledu ven skrz okénko se zamračí. Zahlédne něco, co ho přinutí k úsměvu, a panovačně se rozmáchně. „Vidíte ty potetované obličeje? Ty tyčinky v nose? Tohle nejsou stejní indiáni jako vaši *tontos*. Jsou to *índios bravos*. Mají v krvi každý kilometr Amazonky, od soutoku Negra a Branca po Xingu. Pocházejí ze čtyř různých kmenů. Domluvil jsem nám je jako průvodce! Pane Stricklande, naše expedice se zkrátka nemůže ztratit.“

Strickland zopakuje otázku: „Dostal jste mapu?“

Henríquez se ovívá slaměným kloboukem. „Vaši američtí kolegové mi poslali cyklostyly. Výborně. Naše *expedición científica* se bude držet jejich zakroucených čar tak dlouho, jak to bude možné. Potom půjdeme pěšky, pane Stricklande! Najdeme *vestigios*, pozůstatky původních kmenů. Průmysl těm lidem uškodil víc, než si dokážete představit. Prales polyká jejich výkřiky. My ale přicházíme v míru. Nabídneme jim dary. Jestliže Deus Brânquia existuje, oni nám řeknou, kde ho najdeme.“

Generál Hoyt by řekl, že kapitán je motivovaný. To musí Strickland uznat. Vidí ale taky varovná znamení. Strickland ví o nezkrocených částech světa přinejmenším to, že člověka ušpiní zevnitř i zvenčí. Bílé oblečení si může vzít jenom ten, kdo nemá vůbec páru, do čeho, sakra, jde.

4

Elisa se až do poslední chvíle vyhýbá západní zdi své ložnice, aby se inspirovala až při zběžném pohledu. Není to velká místnost, takže ani zeď není velká — dva a půl krát dva a půl metru.

Každý centimetr je pokrytý botami, které si v průběhu let nakoupila ve výprodejích a second handech. Třešňovohnědé lodičky Featherlite. Hnědočerné Customcraft špičaté jako zahradní lopatky. Zlatavé boty na podpatcích s otevřenou špičkou, co připomínají hromádku svatebního šifonu. Deseticentimetrové jehly od Town & Country v ohnivě rudé: když si je obuje, vypadá to, jako by její chodidla byla pokrytá jemnými vrstvami růžových okvětních lístků. Na krajích jsou vyřazené ošoupané pantoflíčky, páskové sandály, plastové polobotky a nevzhledné semišky, které mají už jen nostalgickou hodnotu.

Každá bota je zavěšená na hřebíčku, které se podle domovního řádu nesmějí do stěny zatloukat. Čas není na její straně, ale i tak si vyhradí chvíli a vybere si lodičky značky Daisy s modrými koženými kvítky na průhledném plastovém těle, jako kdyby to bylo nejdůležitější rozhodnutí dne. Což vlastně je. Lodičky jsou jediným projevem vzpoury, který si dnes večer, a každý večer, dovolí. Chodidla pojí člověka se zemí, a pokud je chudý, žádný kousek téhle země mu nepatří.

Usadí se na postel a obuje si je. Cítí se jako rytíř, který si navléká kovové rukavice. Když otáčí patou a usazuje ji v botě, zabloudí očima k haldě starých desek. Většinu z nich si koupila z druhé ruky už před lety a téměř všechny má spojené s radostnými vzpomínkami, které jsou po celou dobu vylišované společně s hudbou v tmavém platu.

The Voice of Frank Sinatra — tehdy ráno pomohla dopravnímu asistentovi hlídajícímu přechod u školy zachránit ochmýřená hnědá kuřátka uvězněná pod kanalizačním roštem. *One O'Clock Jump* od Counta Basieho — toho dne viděla, jak odpálený baseballový míček, vzácný jako poštolka rudonohá, vyletěl ze stadionu Memorial Stadium a odrazil se od požárního hydrantu. *Stardust* od Binga Crosbyho — tenkrát odpoledne s Gilesem viděla v kině o patro níž Stanwyckovou a MacMurrayho ve filmu *Remember the Night*. Zbytek noci potom strávila přehráváním Bingovy desky